

BRK-02-2012-06P, př. 2
Počet stran: 7

**Program prevence kriminality Kraje
Vysočina na rok 2012**

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Rokem 2011 končí platnost Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2008 až 2011 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 1150/2007) a Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2009 až 2011 (dále jen „Koncepce“ - schválena usnesením č. 0306/05/2008/ZK). Na základě obou dokumentů a v souladu s metodikou Ministerstva vnitra České republiky byly každoročně sestavovány tzv. krajské programy prevence kriminality, jejichž prostřednictvím byla realizována schválená opatření, způsob jejich realizace a finanční zabezpečení.

Do doby zpracování tohoto dokumentu nebyla schválena Strategie prevence kriminality ČR na léta 2012 až 2015, která pravděpodobně dozná zásadních změn v systému prevence kriminality a ve způsobu financování aktivit v oblasti prevence kriminality. Z tohoto důvodu byl sestaven návrh Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2012 (dále jen „Program 2012“) v intencích předcházejících let a na základě doporučení odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR.

Návrh Programu 2012 byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina. Při zpracování Programu 2012 byly využity poznatky z Průzkumu veřejného mínění občanů Kraje Vysočina na kriminalitu a prevenci kriminality provedeného v říjnu 2011 (dále jen „Průzkum“).

2. Bezpečnostní analýza

Na základě údajů poskytnutých Policií ČR o kriminalitě za celý rok 2010 a za období leden až září 2011 (údaje jsou k dispozici na statistickém portálu bezpečnosti <http://analytika.kr-vysocina.cz/BEZPECNOST/index.php>) lze konstatovat:

Celková kriminalita

V celoročním srovnání byl v roce 2010 zaznamenán nejnižší počet zjištěných trestných činů od roku 2008. Celkově zjištěných 8 678 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2009 o 306 trestných činů, což je v přepočtu na 10 tis. obyvatel 168,5 trestných činů, a to znamená nejméně od roku 2007.

K 30. 9. 2011 bylo zjištěno 6 612 trestných činů, což je o 154 méně než ve stejném období předcházejícího roku a nejméně od roku 2007.

Násilná kriminalita

K 30. 9. 2011 bylo spácháno v Kraji Vysočina 393 násilných trestných činů, což je o 18 méně než ve stejném období 2010. U sledovaných a závažných násilných trestných činů jako je loupež, úmyslné ublížení na zdraví a porušování domovní svobody došlo k mírnému poklesu ve srovnání s rokem 2010. Naopak k dalšímu nárůstu došlo u zjištěných trestných činů spojených s **domácím násilím**. Celkem 27 případů představuje o 7 případů více než v roce 2010 a nejvíce od roku 2005. I nadále zůstávají problémem agresivní násilné osoby páchající domácí násilí převážně pod vlivem alkoholu.

Podle Průzkumu více než 60 % občanů nemá dostatek informací o tom, jak se bránit před napadením nebo jak postupovat v případě, že jsou napadeni.

Za devět měsíců roku 2011 byly v Kraji Vysočina spáchány 3 vraždy.

Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2011 bylo zjištěno 55 mravnostních trestných činů, což je přibližně stejně jako ve stejném období předcházejících let. U jednotlivých mravnostních trestných činů nedošlo k výraznému nárůstu ve srovnání s předcházejícím obdobím. I nadále zůstává hrozbou páčání mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejhroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohroženi jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezájem nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

Majetková kriminalita

K 30. 9. 2011 došlo ve srovnání se stejným obdobím loňského roku k poklesu majetkové kriminality. Bylo zaznamenáno 1 186 krádeží vloupáním, což je nejméně za poslední 3 roky a 1 758 krádeží prostých, což je nejméně od roku 2005. I nadále Policie ČR považuje za nejzávažnější trestné činy **krádeže vloupáním do bytů, rodinných domků, ale i obchodů a restaurací, krádeže vozidel a věcí z nich**. Závažnost této trestné činnosti potvrzují i výsledky Průzkumu – nejvyšší míra obav je z vloupání do rodinných domů a chalup, na třetím místě jsou krádeže vozidel. Téměř stejnou míru obav vyjadřují občané i z **podvodů**. Ze statistik vyplývá, že se počet majetkových podvodů, ale i podvodů z oblasti hospodářské kriminality, včetně **úvěrových podvodů** za poslední roky nesnižuje. Podvody jsou neustálou hrozbou pro občany, zejména seniory a nízko příjmové skupiny obyvatel. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Dluhová past hrozí asi čtvrtině českých domácností. V Kraji Vysočina se intenzivně této problematice věnují občanské poradny Jihlava a Třebíč. Zatímco v roce 2008 navštívilo Občanskou poradnu Jihlava 222 klientů, kterým hrozily finanční problémy v důsledku zadlužení, v roce 2010 to bylo již 660 klientů a v roce 2011 se očekává že to bude více 700 klientů. Vznikající zájem občanů, kteří se v důsledku zadlužení dostali do finančních potíží zaznamenala i Linka důvěry občanského sdružení STŘED Třebíč. Výsledky Průzkumu dále ukazují, že více než 60 % občanů nemá dostatek informací o tom, jak se bránit nebo jak postupovat při napadení.

V roce 2010 i za období 9 měsíců 2011 došlo k nárůstu počtu **vloupání do objektů obcí (obecní úřady, obecní sklady, budovy škol a mateřských školek, knihovny ad)**. Zatímco v roce 2009 bylo v kraji zaznamenáno 17 případů, v roce 2010 to bylo již 223 případů a do října 2011 celkem 85 případů.

Zbývající kriminalita

K 30. 9. 2011 došlo ke zvýšení počtu trestných činů ve srovnání se stejným obdobím roku 2010 o 105 případů. Nárůst byl zaznamenán u trestných činů zanedbání povinné výživy (o 52 případů) a u trestných činů **ohrožení pod vlivem návykových látek a opilství** (o 92 případů). Celkem 393 zjištěných trestných činů ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství k 30. 9. je nejvíce od roku 2005. Dle Policie ČR stojí za nárůstem této trestné činnosti do značné míry trestná činnost spojená s výrobou a distribucí drog. Tato trestná činnost společně s porušováním zákona o podávání alkoholu mládeži nejvíce ohrožuje nezletilé a mladistvé.

Ostatní kriminalita

K 30. 9. 2011 došlo k nárůstu trestných činů i v oblasti ostatní trestné činnosti. Celkem 995 zjištěných ostatních trestných činů představuje nárůst ve srovnání se stejným obdobím 2010 o 271 trestných činů a spočívá zejména v nárůstu trestných činů **nedovolené výroby a distribuce drog** – 220 zjištěných případů za ¾ roku 2011 představuje nárůst o téměř 70 %. Ve stejném období došlo i k nárůstu počtu trestných činů výtržnictví, které je spojováno nejčastěji s nadměrným požíváním alkoholu.

Policie ČR nevede odděleně statistiku **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z jejich poznatků, ale i poznatků získaných členy odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010) a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména počítačové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení se všemi ostatními druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina například za celý rok 2010 jen 76 trestných činů spojených s internetovou kriminalitou (z toho 61 podvodů), přičemž je všeobecně známé, že jde o vysoce latentní kriminalitu. Největší nebezpečí hrozí zejména nezletilým a mladistvým a dále skupině obyvatel, kteří internet často používají a nemají potřebné informace o hrozbách (podle „Průzkumu“ občané vůbec nevyjadřují obavy z internetové kriminality) a potřebné znalosti o bezpečném chování na internetu.

Pachatelé

Počet pachatelů - stíhaných osob v roce 2010 činil 3 461, což je nejméně od roku 2006 a koresponduje s počtem objasněných trestných činů. Nejzávažnější je trestná činnost **recidivistů**. Počet stíhaných recidivistů se sice nezvyšuje, ale zvyšuje se jejich podíl na celkovém počtu pachatelů (ze 43,5 % v roce 2007 na 47,5 % v roce 2010) a také podíl recidivisty spáchaných skutků na objasněné trestné činnosti. Mezi hlavní trestné činy páchané recidivisty patří zejména majetkové trestné činy, úmyslné ublížení na zdraví, podvody, ale i hospodářské trestné činy.

Jedna z možností, jak snížit počet recidivistů a jejich podíl na páchání trestné činnosti je, podle Policie ČR i některých odborníků, systematická práce s **prvopachateli - osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody**, zejména jejich začleňování do běžného života. Odborníci se shodují na tom, že prvopachatelé se zpravidla do půl roku dopouštějí trestné činnosti opakovaně a stávají se z nich recidivisté. Šetřením bylo zjištěno, že k tomu nedochází tam, kde je zabezpečeno vedení dotyčného před propuštěním a krátce po propuštění z výkonu trestu.

I přes pokles počtu stíhaných nezletilých a mladistvých je třeba, dle doporučení Policie ČR, neziskových organizací a obcí, nepolevovat v práci zejména s **rizikovou mládeží**.

Podle poznatků Policie ČR se na trestné činnosti v kraji podílí i někteří **obyvatelé sociálně vyloučených lokalit**. Těch je v Kraji Vysočina 12 a převážnou většinu z nich tvoří Romové (asi 1050 Romů). Celkový počet Romů v Kraji Vysočina činí, podle údajů získaných od obcí, téměř 2 800. Policie ČR podle svých poznatků nevyklučuje, že může docházet k sestěhování Romů, což může vést k eskalaci problémů v sociálně vyloučených nebo i jiných lokalitách tak, jak tomu bylo v poslední době v některých místech ČR.

Potenciálními pachateli trestné činnosti jsou i obyvatelé bez přístřeší tzv. bezdomovci. Trestná činnost ani přestupky této skupiny obyvatel se samostatně neevidují. Podle údajů odpovědných pracovníků i nadále platí, že v Kraji Vysočina postačuje ubytovací kapacita pro muže bezdomovce, ale nepostačuje kapacita pro ženy.

Podobně jako bezdomovci, nejsou jako pachatelé evidováni **gambleři**. I oni jsou však potenciálními pachateli.

Další skupinou pachatelů jsou **cizinci**. Jejich podíl na celkovém počtu pachatelů činí asi 4 % a jejich počet se mění s počtem cizinců, kteří mají v Kraji Vysočina povolen pobyť. K 30. 9. 2011 žilo v Kraji Vysočina celkem 7 756 cizinců s povoleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem (převážně Vietnamců a Ukrajinců).

Údaje o vývoji kriminality v Kraji Vysočina od roku 2008 a za období leden až září 2011 jsou uvedeny v příloze č. 2a.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- a) podíl obyvatel sociálně vyloučených lokalit na kriminalitě a možná eskalace problémů spojených se sestěhováním romského obyvatelstva do těchto, případně dalších lokalit
- b) dluhová problematika – narůstající počet zadlužených obyvatel a jejich snaha o řešení finančních problémů násilnou a majetkovou kriminalitou
- c) zvyšující se podíl recidivistů na páčání trestné činnosti a narůstající počet recidivistů
- d) internetová kriminalita páchaná ve spojení se všemi druhy kriminalit (nově padělky bankovek)
- e) majetková kriminalita – vloupání zejména do domů, bytů a obchodních center
- f) majetková kriminalita – krádeže prosté.

V hlavních bezpečnostních problémech není zahrnuta **problematika domácího násilí a negativního dopadu nadměrného užívání alkoholu** resp. porušování zákona o podávání alkoholu mládeži a podnapilým osobám. Jedná se o dlouhodobé bezpečnostní problémy, ke kterým je přijata nebo se průběžně přijímá a plní řada opatření. Vzhledem k tomu, že se jedná o závažné problémy, často s negativním dopadem na mladou generaci, doporučuje se i v roce 2012 podporovat aktivity v této oblasti.

V hlavních bezpečnostních problémech není zahrnuta ani **problematika drog** i přesto, že je zaznamenán nárůst kriminality páchané pod vlivem drog a občané (dle Průzkumu) vnímají drogově závislé jako skupinu, která tvoří nejvyšší podíl na celkovém počtu pachatelů trestných činů, a to z následujících důvodů:

- tato problematika je řešena Strategií protidrogové politiky Kraje Vysočina na léta 2012 až 2015 a spadá do kompetence odboru sociálních věcí
- Kraj Vysočina i jiné instituce průběžně vyvíjí aktivity na omezení užívání drog
- drogová problematika je do značné míry spojena s výrobou a distribucí, což je spojeno převážně s organizovaným zločinem a mimo oblast působení preventivních aktivit kraje (řešeno celostátně).

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

- a) k omezení podílu **obyvatel sociálně vyloučených lokalit** Kraje Vysočina na páčání trestné a přestupkové činnosti:
  - problematiku sociálně vyloučených lokalit řeší Strategie integrace sociálně vyloučených lokalit v Kraji Vysočina na 2012 - 17
  - rozšířit a zkvalitnit činnost terénních sociálních pracovníků v sociálně vyloučených lokalitách (např. zorganizovat odbornou konferenci, usilovat o získání státní dotace na činnost terénních sociálních pracovníků ad.)
  - podporovat projekty obcí a neziskových organizací zaměřené na práci s obyvateli sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2012

- b) k řešení **dluhové problematiky**, ke snižování počtu zadlužených obyvatel:
  - zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým zejména hrozí zadlužení
  - podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.)
  - usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Vysočina Education p.o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2012

c) k omezení podílu **recidivistů** na páčání trestné činnosti:

- podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody
- ve spolupráci s obcemi a Probační a mediační službou ČR usilovat o častější využívání institutu obecně prospěšných prací
- podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Probační a mediační služba ČR, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2012

d) v oblasti **elektronické bezpečnosti** budou realizována opatření ze Strategie elektronické bezpečnosti kraje Vysočina na léta 2010 až 2013 formulovaná do akčního plánu na rok 2012. Půjde zejména o definici bezpečnostních standardů pro jednotlivé cílové skupiny, využití již vytvořeného lektorského sboru (další vzdělávání pedagogů a školení dalších cílových skupin) a provedení mediální kampaně, jejímž cílem bude zajistit dostatečnou informovanost široké veřejnosti, zejména rodičů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina ve spolupráci s Policií ČR, ministerstvem vnitra ČR, neziskovými organizacemi a soukromými firmami

Termín: v průběhu roku 2012

e) k omezení **majetkové kriminality** - zejména krádeží vloupáním do rodinných domků, bytů, obchodů a restaurací, ale i do budov v majetku obcí; dále k omezení krádeží motorových vozidel, součástek motorových vozidel a věcí z motorových vozidel:

- podporovat realizaci projektů obcí na rozšiřování a obnovu kamerových dohlížecích systémů,
- podporovat realizaci projektů obcí na osvětlení míst, kde dochází k majetkové trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů obcí na ochranu obecního majetku
- usilovat o zvýšení informovanost občanů o možnostech a způsobech ochrany proti napadení.

Odpovědnost: Kraj Vysočina ve spolupráci s neziskovými organizacemi a obcemi

Termín: v průběhu roku 2011

f) k omezení negativního dopadu **nadměrného požívání alkoholu** a ke snížení počtu případů **domácího násilí**:

- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu
- podporovat realizaci projektů zaměřených na pomoc obětem domácího násilí a na práci s násilnými osobami.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2011.

4. Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na předcházející roky vycházel jednak ze zásad pro poskytování státních dotací na příslušný rok, z nároků uplatněných na vyčlenění finančních prostředků na prevenci kriminality z rozpočtu Kraje Vysočina a dále pak z povinného podílu obcí, které o státní dotaci i krajskou dotaci žádaly.

V době zpracování návrhu Programu 2012 ještě nebyly Ministerstvem vnitra ČR schváleny zásady pro poskytování státních dotací ani výše dotace pro jednotlivé kraje na rok 2012. Pokud by měl být návrh Programu 2012 předložen Zastupitelstvu Kraje Vysočina ke schválení až po oficiálním oznámení způsobu čerpání a výše přidělené státní dotace, znamenalo by to předložit návrh Programu 2012 ke schválení až na jednání zastupitelstva kraje v únoru 2012. V tom případě by byl ohrožen pravděpodobný termín (28. 2. 2012) pro předložení žádostí o státní dotaci a navíc by se zkrátil termín pro realizaci projektů.

Z tohoto důvodu se proto navrhuje:

- a) vycházet z návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2012, kde je na prevenci kriminality vyčleněno 1,2 mil. Kč a předložit zastupitelstvu kraje dne 13. 12. 2011 ke schválení návrh výzvy k předkládání žádostí na poskytnutí dotací z rozpočtu kraje dle schválených zásad
- b) stanovit termín pro předložení žádostí do 31. 1. 2012. V té době by už měly být schváleny zásady Ministerstva vnitra ČR.
- c) z předložených projektů vybere pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina ty projekty, které budou splňovat podmínky zásad Ministerstva vnitra ČR a doporučí zastupitelstvu kraje navrhnout Ministerstvu vnitra ČR tyto projekty k podpoře.
- d) projekty, které nebudou splňovat podmínky zásad Ministerstva vnitra ČR nebo se nevejdou do stanoveného limitu budou do vyčerpání vyčleněné částky podpořeny z rozpočtu Kraje Vysočina.

Dále se navrhuje, aby povinný podíl obcí byl stanoven ve stejné výši 10 % jako v předcházejících letech.

Projekty neziskových organizací jsou podporovány z grantového programu Fondu Vysočiny. Pro rok 2012 je požadováno vyčlenit na projekty prevence kriminality 2 mil. Kč.

5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu na rok 2012 vydanými Ministerstvem vnitra ČR se k zajištění čerpání dotace ze státního rozpočtu a poskytnutí dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

- a) schválení Programu, Výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotací a Žádosti o poskytnutí státní účelové dotace projednat v orgánech Kraje Vysočina
  - rada kraje do 30. 11. 2011
  - zastupitelstvo kraje 13. 12. 2011
- b) předložení žádosti Kraje Vysočina o poskytnutí státní účelové dotace pro Kraj Vysočina na Ministerstvo vnitra ČR – do 15. 1. 2012
- c) předložení projektů obcí a žádosti o dotaci na jejich realizaci (schvaluje příslušný orgán obce) – do 31. 1. 2012
- d) ustavení pracovní skupiny pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci
  - ředitel Krajského úřadu Kraje Vysočina do 31. 1. 2012
- e) vyhodnocení projektů obcí – do 28. 2. 2012
- f) schválení dotací Zastupitelstvem Kraje Vysočina – do 30. 6. 2012
- g) schválení výzvy k předkládání projektů neziskových organizací v rámci sociální prevence – dle vývoje alokace Fondu Vysočina v roce 2012.